

Twee natuurorganisaties maken zich ernstig zorgen over de duinen van Voorne, als het plan doorgaat om ten westen van de eerste Maasvlakte een tweede aan te leggen....

OOSTVOORNE

Minister Jorritsma van Verkeer en Waterstaat en de gemeente Rotterdam hebben het kabinet gevraagd over de aanleg van een tweede Maasvlakte een zogeheten 'nut- en noodzaakdiscussie' op gang te brengen. Rotterdam vreest op afzienbare termijn ruimtegebrek voor de verdere uitbreiding van de haven. Het kabinet zal naar verwachting binnenkort een beslissing nemen over de discussie.

Volgens de plannen moet de tweede Maasvlakte een oppervlakte krijgen van tweeduizend hectare, waarvan 750 hectare natuurgebied. Dat is weliswaar een goed voornemen, vinden Natuurmonumenten en het Zuidhollands Landschap, maar in het geheel niet voldoende.

De duinen van Voorne komen dan nog meer in de luwte te liggen. Dat betekent dat op het grootste deel van het duingebied de dynamiek van de open zee verdwijnt. Duinvalleien zullen verder dichtgroeien met algemene planten. Op sommige stranden dreigt slikvorming, omdat er slibdeeltjes kunnen bezinken als gevolg van de geringere golfslag.

In de Schapenwei, een langgerekte vallei in de duinen van Voorne die niet toegankelijk is voor het publiek, zegt opzichter J. van Baarsen van Natuurmonumenten: 'In de zomer ziet het hier wit van de parnassia, alsof het gesneeuwd heeft.' En Briggeman van het Zuidhollands Landschap: 'Alles wat de duinen van Voorne botanisch te bieden hebben, vind je in deze vallei.'

De duinen van Voorne zijn voor tweederde eigendom van Natuurmonumenten en voor eenderde van het Zuidhollands Landschap. De twee organisaties maken zich zorgen over dit gebied van elfhonderd hectare, dat tot de belangrijkste natuurgebieden van Nederland hoort. Het is, zegt Natuurmonumenten, het rijkste duingebied van west-Europa. 'Nergens in Europa is zo'n gaaf duingebied met fraaie duinvalleien en duinmeren te vinden.'

De cijfers ondersteunen deze stelling. Er komen op Voorne 670 soorten planten voor, dat is bijna de helft van de 1450 soorten die Nederland kent. Daar zijn zeldzame soorten bij, zoals parnassia en teer guichelheil. Er groeien acht orchideeën en er is zelfs één soort, de moerasgamander, die alleen nog maar op Voorne voorkomt. Liefst tweederde van alle Nederlandse soorten broedvogels is op Voorne te vinden. Rond het Quackjeswater in het zuiden van het gebied broedt de enige kolonie kleine zilverreigers van Nederland. De waarde van het gebied kan vooral worden verklaard uit twee factoren, zegt Briggeman: er vindt geen waterwinning plaats, dus het gebied is natter gebleven dan de meeste andere duingebieden. En bovendien behoort Voorne, net als alle duinen ten zuiden van Bergen, tot de kalkrijke duinen. In combinatie met de open ligging aan zee, waardoor de branding, de wind en het wegwaaiende zout vrij spel hebben, hebben deze twee factoren ervoor zorggedragen dat de duinen van Voorne voor het grootste deel hun karakter van een dynamisch duingebied hebben behouden.

Maar sinds de aanleg van de Maasvlakte, eind jaren zestig, is er in het noordelijke gedeelte van de duinen iets veranderd, zegt Van Baarsen. De Maasvlakte ligt aan de overkant van het Oostvoornse Meer en het Brielse Gat. Daardoor kwam de noordkant in de luwte te liggen en nam de invloed van zout, zand en wind af. In de valleien verdwenen typische duinplanten om plaats te maken voor brandnetels, bramen en wilgen. Hier en daar groeien al populieren aan de voet van de duinen op het strand.

Tot nu toe heeft de natuur in de Rijnmond altijd moeten inleveren voor de economie, vinden de twee organisaties. Het eerste slachtoffer was het vogeleiland De Beer van negenhonderd hectare, dat in de jaren vijftig moest wijken voor de expansie van de Rotterdamse haven. Daarna volgde de aanleg van de Deltawerken,

waardoor de getijdewerking uit het Haringvliet verdween. De aanleg van de eerste Maasvlakte was de derde aantasting.

Natuurmonumenten en het Zuidhollands Landschap stellen zich in de discussie over de tweede Maasvlakte hard op. Ze wijzen erop dat volgens het ROM-Rijnmondproject zowel de economie als de natuur er op vooruit moet gaan. 'Dat valt niet te combineren met een aantasting van de duinen van Voorne', zegt Briggeman. 'Wij willen niets meer inleveren bij alle verliezen die op en rond Voorne al zijn geleden.'

Door de aanleg van de eerste Maasvlakte zijn 104 soorten planten uit het duingebied verdwenen. Daar waren kostbaarheden bij zoals de orchideeën harlekijn en honingorchis, het rozenkransje en schorrenplanten.

De gevolgen van een minder dynamisch milieu zijn ook in de Schapenwei al merkbaar, zegt Van Baarsen. Om deze vallei in haar waardevolle staat te houden moet er nu elk jaar gemaaid worden. Aan de randen worden regelmatig struiken gerooid om de kruidenvegetatie weer een kans te geven.

Van Baarsen laat ook een andere kostbaarheid van Voorne zien: Het Brede Water, een duinmeer waar sinds 1984 een aalscholverkolonie broedt van nu veertienhonderd paren. Het wemelt er van de watervogels.

Afgelopen winter heeft de visarend er acht weken doorgebracht. In het bos in de buurt broeden boomvalken, vlakbij het meer huist de bruine kiekendief.

'Het zou doodzonde zijn als dit gebied verder wordt aangetast', aldus Van Baarsen. 'Voorne's duin is de tranquillizer van de Rijnmond. Hier groeit 98 procent van alle planten die in de hele Rijnmond voorkomen. We krijgen hier niet voor niets elk jaar driehonderdduizend wandelaars. Ik zeg altijd: De Rijnmonder vindt troost en rust aan Voorne's kust.'